

สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ

โดย

นายพรประเสริฐ แก้วน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

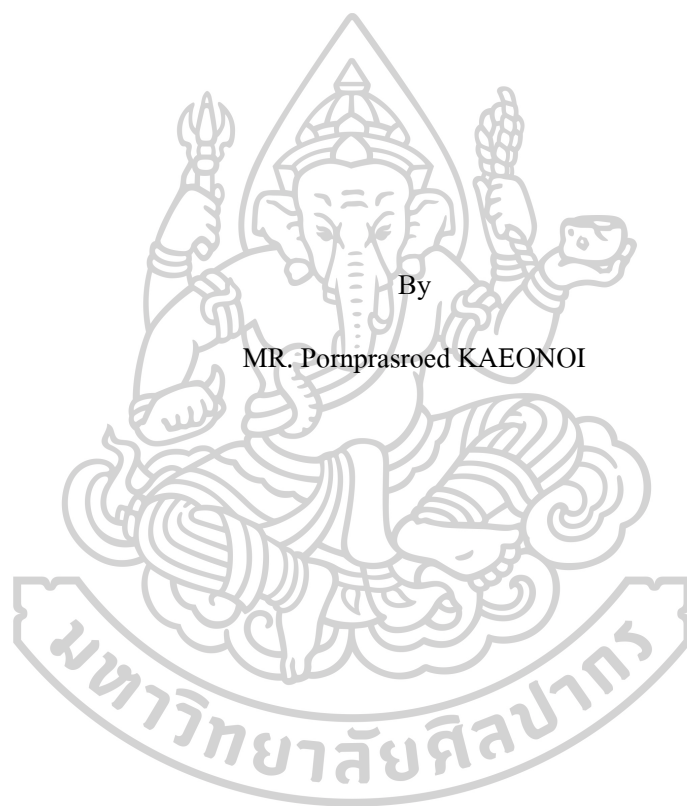
สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ

โดย
นายพรประเสริฐ แก้วน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

RELATIONS BETWEEN LIFESTYLES AND NATURE

By

MR. Pornprasroed KAEONOI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ
โดย พรประเสริฐ แก้วน้อย
สาขาวิชา ทักษะศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

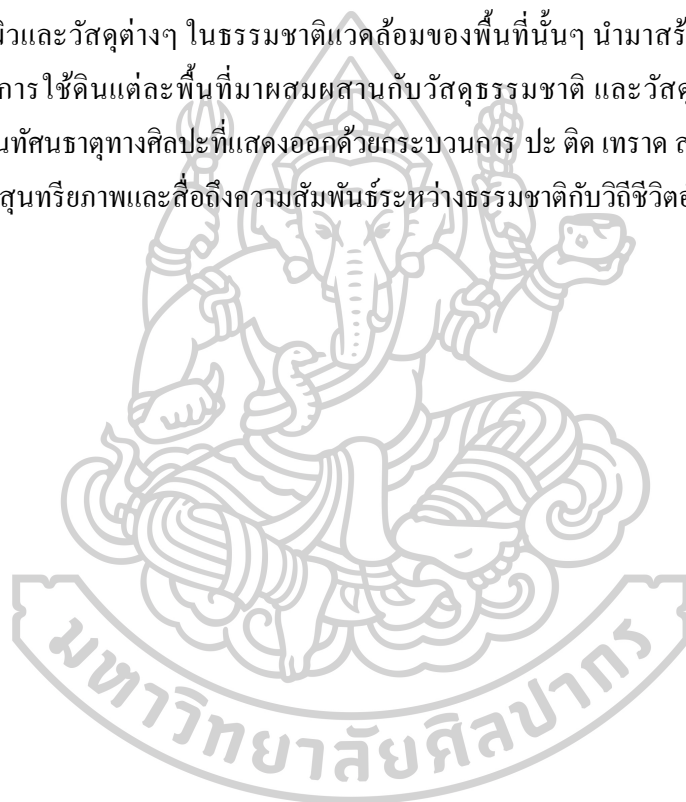
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)
พิจารณาเห็นชอบโดย
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ)
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชัย ภิรมย์รักษ์)
..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ปริญญา ตันติสุข)

59004208 : ทักษะศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ

นาย พรประเสริฐ แก้วน้อย: สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
อาจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ

ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดสาระความสำคัญจากสัจจะของธรรมชาติซึ่งหล่อหลอมและหล่อเลี้ยงผู้คนในชนบทอีสาน ที่สื่อความหมายทางเนื้อหาและรูปแบบนามธรรมในเชิงสัญลักษณ์ จากร่องรอยพื้นผิวและวัสดุต่างๆ ในธรรมชาติแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสมด้วยการใช้ดินแต่ละพื้นที่มาผสมผสานกับวัสดุธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์ สร้างอารมณ์ความรู้สึกผ่านทัศนธาตุทางศิลปะที่แสดงออกด้วยกระบวนการ ปะ ดัด เทราด สาด หยอด ชูด ชีด และ โบก ทับ เพื่อสร้างสุนทรียภาพและสื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของผู้คนในพื้นที่นั้นอีสาน

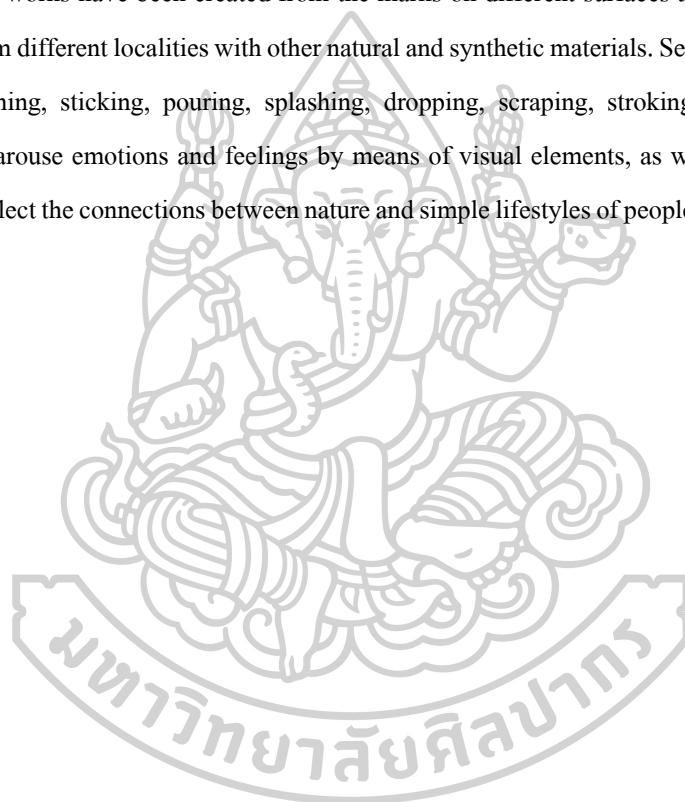

59004208 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Relations between Lifestyles and Nature

MR. PORNPRASROED KAEONOI : RELATIONS BETWEEN LIFESTYLES AND
NATURE THESIS ADVISOR : CHUSAK SRIKWAN

The thesis under the title “Relations between Lifestyles and Nature” is the creation of visual artworks, which have been inspired and essentialized by the close ties and interdependency between Isan people and nature in rural areas. The visual artworks convey symbolic meanings and abstract forms. These mixed media works have been created from the marks on different surfaces and materials, mixing soils collected from different localities with other natural and synthetic materials. Several art techniques, which include patching, sticking, pouring, splashing, dropping, scraping, stroking and coating, have been deployed to arouse emotions and feelings by means of visual elements, as well as to achieve aesthetic effect and reflect the connections between nature and simple lifestyles of people in the northeastern region of Thailand.

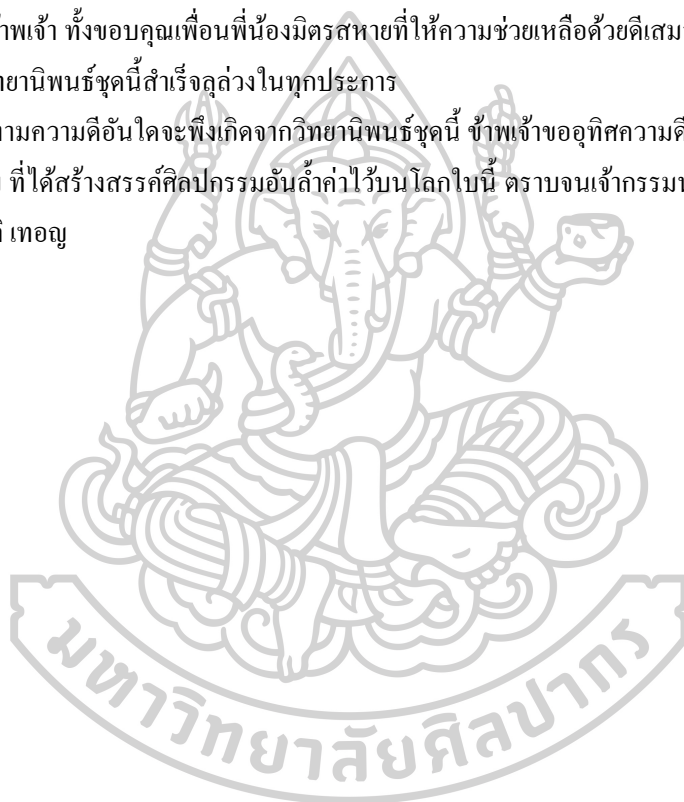

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าน้อมรำลึกถึงคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่คอยอบรมสั่งสอนและสนับสนุนการศึกษาศิลปะ ขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านในคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์ที่ให้การช่วยเหลือประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณอาจารย์ชูศักดิ์ ศรีขวัญ และ อาจารย์ฤทธิรัตน์ คำศรีจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา และให้ความรู้ ความช่วยเหลือหลายสิ่งหลายอย่างแก่ข้าพเจ้าตลอดการศึกษาในระดับปริญญาโทมาบัดนี้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณ คุณกนกเรขา นิลนนท์ ที่เป็นกำลังใจ กำลังทรัพย์ให้ข้าพเจ้า ทั้งขอบคุณเพื่อนพี่น้องมิตรสหายที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงในทุกประการ

คุณงามความดีอันใดจะพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศความดีทั้งหมดเป็นพุทธบูชา อุทิศให้บรมครูผู้ล่วงลับ ที่ได้สร้างสรรค์ศิลปกรรมอันล้ำค่าไว้บนโลกใบนี้ ตราบจนเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งในอดีตชาติ และปัจจุบันชาติ เทอญ

พรประเสริฐ แก้วน้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	1
บทที่ 1 บทนำ	4
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	5
สมมุติฐานของการสร้างสรรค์.....	6
ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	6
ขั้นตอนของการสร้างสรรค์.....	7
วิธีการศึกษา.....	7
แหล่งข้อมูล.....	8
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	8
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน	9
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ	9
อิทธิพลจากวิถีชีวิตและสื่อวัสดุในธรรมชาติแวดล้อม	9
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานศิลปกรรม	18
บทที่ 3 การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์	23
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	23
ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง.....	24
บทที่ 4 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์.....	39

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1	39
การสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2	41
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	43
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	45
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	47
บทที่ 5 บทสรุป.....	49
รายการอ้างอิง	50
ประวัติผู้เขียน	51

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยว	7
2	ภาพพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยว	7
3	ภาพการแตกกระแหงของดิน	8
4	ภาพการแตกกระแหงของดิน	8
5	ภาพแสดงลักษณะของดินช่วงเตรียมการเพาะปลูก	9
6	ภาพแสดงร่องรอยจากการทำนา	9
7	ภาพแสดงการเผาวัชพืชเพื่อปรับพื้นที่ในการเพาะปลูก	10
8	ภาพแสดงถนนในช่วงฤดูฝน	10
9	ภาพแสดงเศษซากหอยในท้องทุ่งนา	11
10	ภาพแสดงการจับปลาในหนองน้ำที่เต็มไปด้วยโคลนตมแบบชนบท	11
11	ภาพแสดงยุ่งข้าวของชาวอีสาน	12
12	ภาพแสดงเตาเผาถ่าน	12
13	ภาพผลงานของเดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ	13
14	ภาพผลงานของเดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ	13
15	ภาพผลงานของ Anselm Kiefer	15
16	ภาพผลงานของ Anselm Kiefer	16
17	ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานกกระดาศเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงานวิทยานิพนธ์	18
18	ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานกกระดาศเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงานวิทยานิพนธ์	18
19	ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานกกระดาศเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงานวิทยานิพนธ์	19
20	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	19
21	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	20
22	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	20
23	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	21
24	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	21
25	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	22
26	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง	22

ภาพที่	หน้า
27	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง..... 23
28	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง..... 23
29	ภาพแสดงลักษณะการใช้แลคเกอร์เคลือบชิ้นงาน 24
30	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง 24
31	ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง 25
32	ภาพแสดงเตรียมดิน..... 26
33	ภาพแสดงการผสมดินกับกาว..... 26
34	ภาพแสดงการปั้นดิน 27
35	ภาพแสดงการเตรียมฟาง 27
36	ภาพแสดงการเตรียมเฟรมผ้าใบ..... 28
37	ภาพแสดงการรองพื้นเฟรมด้วยสีดำ..... 28
38	ภาพแสดงการยี่วัสดุที่มีน้ำหนักให้ติดกับเฟรมผ้าใบด้วยการมัด..... 29
39	ภาพแสดงการใช้ดินที่ผสมกาวเทราดลงให้ทั่วเฟรม..... 29
40	ภาพแสดงการใช้ดินรดเป็นชั้นที่สอง..... 30
41	ภาพแสดงการสร้างมิติของภาพด้วยการพอก โบกทับ เทราด สาด 30
42	ภาพแสดงการรอดินแต่ละส่วนแห้งแล้วเพิ่มหรือตัดออก ด้วยอาการขูด ขีด ขูด 31
43	ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 33
44	ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 34
45	ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2 35
46	ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2 35
47	ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 36
48	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 37
49	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 37
50	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 37
51	ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2..... 39
52	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 39
53	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 39

ภาพที่		หน้า
54	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	39
55	ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	40
56	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	41
57	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	41
58	ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	41

บทที่ 1

บทนำ

วิถีชีวิตในชนบทมีการอาศัยพึ่งพาธรรมชาติ มีการเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดด้วยการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว เช่น ดิน น้ำ และป่าไม้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินชีวิต เพราะผืนดินในชนบทนั้นยังเป็นไปตามธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งต่างจากผืนดินในสังคมเมืองที่มีแต่สิ่งปลูกสร้างแออัดคับแคบ และถูกจับจองเป็นเจ้าของในการอยู่อาศัย มากกว่าเป็นผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยการใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพแบบชนบท

บ้านของผู้สร้างสรรค์อยู่ในชนบทที่มีการทำนา เพาะปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก ในฤดูฝนผู้คนเริ่มลงนาปลูกข้าว นอกจากนี้ในฤดูฝนผืนดินจะอุดมไปด้วยพืชพรรณนานาชนิดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีหนองน้ำเต็มไปด้วยกุ้ง หอย ปู ปลา ให้ผู้คนได้หาอยู่หากินนำมาเป็นอาหารที่มาจากธรรมชาติเช่นกัน ไม่ต้องซื้อหาแต่อย่างใด เป็นการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติอย่างแท้จริง เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวหลังจากที่ได้นำข้าวขึ้นยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว ผืนดินจะเปลี่ยนภาพจากอุดมสมบูรณ์เป็นความแห้งแล้ง ถึงแม้จะเป็นหน้าแล้งก็ยังมีอาหารให้หาอยู่หากิน ในช่วงน้ำลดแสดงให้เห็นผืนดินแตกระแหง มี ปู กบ เขียด อาศัยอยู่ในรอยแตกของผืนดิน ทำให้เห็นรูปแบบของการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติตามฤดูกาลแบบหนึ่ง

จากผืนดินในแต่ละฤดูกาลที่มีการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนไปจากรุ่นสู่รุ่น เป็นการบ่งบอกความรู้สึกและการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตผู้คนในชนบทที่อาศัยพึ่งพาธรรมชาติ เกิดภาพสะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ ความแห้งแล้งแตกระแหง การหาอยู่หากิน ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานชุด “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ขึ้นดังกล่าว

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีชีวิตในชนบทจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อาศัยและพึ่งพาธรรมชาติตลอดเวลา เพราะคนชนบทอยู่ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง ทำให้ต้องเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดด้วยการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว เช่น ดิน น้ำ และป่าไม้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากกับวิถีชีวิตของคนชนบท อาชีพหลักของคนชนบทภาคอีสานคือการทำนาตามฤดูกาล ต้องทำนาในหน้าฝนและยังต้องสร้างฝายชะลอน้ำหรือบ่อเก็บน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งด้วย จึงจะมีน้ำเพียงพอต่อการใช้สอยและเพาะปลูก แม้ชาวอีสานจะปลูกข้าวเป็นอาหารหลักโดยเฉพาะข้าวเหนียว ยังต้องหาอยู่หากินตามธรรมชาติอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการหา กุ้ง หอย ปู ปลา และพืชผักที่เกิดขึ้นเองในท้องทุ่งนา มาประกอบอาหารโดยไม่ต้องซื้อหาให้เสียเงิน พูดได้ว่าคนอีสานกินง่ายอยู่ง่าย เพราะคุ้นเคยกับการหา

กินแบบพึ่งพาธรรมชาติสืบทอดกันมา ในส่วนของการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านเรือน เกียงนาเป็นแบบเรียบง่าย ผู้คนช่วยกันสร้างบ้านเอง ตัวโครงสร้างเช่น เสา หน้าจั่ว วงกบ ทำมาจากไม้ หลังคาทำมาจากหญ้าแฝกหรือหญ้าคา ผนังของบ้านก็ใช้ไม้ไผ่ ล้วนนำมาจากธรรมชาติทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นเอง ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน อาทิ การทำเครื่องจักสาน เครื่องมือดักสัตว์ เครื่องมือที่ใช้ในครัวเรือน รวมถึงเครื่องดนตรีเพื่อความสนุกสนานผ่อนคลาย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคนในชนบทเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติได้ทุกอย่าง ทั้งอาหารการกิน การสร้างที่อยู่อาศัย การสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมาช้านาน

ผู้สร้างสรรค์เกิดและเติบโตในชนบท จึงมีความผูกพันกับการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น รวมทั้งผลผลิตจากเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ หัตถกรรมเครื่องนุ่งห่ม และภาชนะใช้สอยต่างๆ มีความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ พึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างกลมกลืน สมดุล สงบสุข มีวิถีชีวิตสืบต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน เป็นมโนคติขั้นแรกให้ผู้สร้างสรรค์มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ขึ้นมา ผู้สร้างสรรค์จึงแสดงออกด้วยการใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้จากธรรมชาติในวิถีชีวิตมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ พื้นผิวการทับซ้อนระหว่างวิถีชีวิตกับธรรมชาติ สื่ออารมณ์ความรู้สึกด้วยรูปแบบเทคนิคงานจิตรกรรมนามธรรมสื่อผสม

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในรูปแบบจิตรกรรมนามธรรมสื่อผสม
2. เพื่อสื่อความหมายทางรูปแบบและเนื้อหาผ่านร่องรอยพื้นผิวและวัสดุต่างๆ ในธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์ ที่แสดงออกด้วยทัศนธาตุทางศิลปะผ่านกระบวนการ ปะ ดิด เทราด สาด หยอด ขูด จีด และ โบกทับเป็นผลงานสร้างสรรค์ตามทัศนคติของผู้สร้างสรรค์
3. เพื่อแสดงสุนทรียภาพทางศิลปะร่วมสมัยที่สะท้อนวิถีชีวิตอันเรียบง่ายสามัญของคนอีสานที่มีความผูกพันพึ่งพาอาศัยธรรมชาติแวดล้อม

สมมุติฐานของการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์มีประเด็นสำคัญถึงการเฝ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากผืนดิน น้ำ และป่าไม้ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงจากรุ่นสู่รุ่น จากประเด็นดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้น ที่นำมาสู่การแสดงออกทางศิลปะที่ถ่ายทอดผ่านอารมณ์ความรู้สึก การสร้างพื้นผิวจากวัสดุที่หาได้ตามธรรมชาติ มาสร้างผลงานโดยการ ใช้ ดิน กิ่งไม้ ใบหญ้า ฟางข้าว ตาข่าย สร้างพื้นผิวให้รู้สึกถึงธรรมชาติที่กำลังจะเสื่อมสลายไป เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนรู้และตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดสุนทรียภาพ บรรยากาศที่อันทรงคุณค่าที่มีการทับซ้อนระหว่างวิถีชีวิตกับธรรมชาติที่อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลาช้านาน

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการอ้างอิงจากความซึมซับซาบซึ่งและรู้สึกในสาระของธรรมชาติในวิถีชีวิตของคนอีสานที่มีการพึ่งพาธรรมชาติ โดยแสดงเนื้อหาเรื่องราวทางทัศนศิลป์ผ่านพื้นที่ดินที่มีการทับซ้อนของธรรมชาติและร่องรอยของมนุษย์ที่มีวิถีชีวิตร่วมกับธรรมชาติ
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ เป็นผลงานจิตรกรรมนามธรรมสื่อผสมรูปแบบสองมิติที่แสดงออกด้วยลักษณะ มุมมอง ผ่านการใช้พื้นผิวและร่องรอยจากการผสมผสานวัสดุที่ต่างกันสร้างรูปแบบและสื่ออารมณ์ความรู้สึกทางสุนทรียภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
3. ขอบเขตด้านเทคนิค เป็นงานจิตรกรรมสื่อผสม จากการปะติดเทราด สาด หยอด ชูด จี๊ด และ โบกทับด้วยวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ผสมผสานเข้าด้วยกัน

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 ศึกษาจากหนังสือ
  - 1.2 ศึกษาจากนิตยสาร
  - 1.3 ศึกษาจากบทความ
2. ศึกษาความเป็นอยู่วิถีชีวิตของผู้คนในชนบทซึ่งมีการใช้ประโยชน์กับธรรมชาติ
  - 2.1 ลงพื้นที่สอบถามพูดคุยสัมภาษณ์กับชาวบ้าน
3. ศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง สภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่สนใจ และลักษณะทางธรรมชาติในชนบท
  - 3.1 สร้างภาพร่างต้นแบบเพื่อวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกจากสภาวะแวดล้อมในพื้นที่จริง
4. ประมวล วิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปผลข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรม
5. ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานและนำเสนอผลงานเพื่อวิเคราะห์และสัมมนาปรับเปลี่ยนแก้ไข ปัญหา พร้อม ทั้งพัฒนาการแสดงผล มุมมอง เนื้อหาสาระในการสร้างสรรค์
6. บันทึกข้อมูลปัญหาของการสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

วิธีการศึกษา

1. การซึมซับสังเกต จดจ่ออยู่กับบรรยากาศของวิถีชีวิตผู้คนในชนบทที่ทำมาหากินกับธรรมชาติ และลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ที่ชาวบ้านทำเพื่อให้เข้าถึงการใช้ชีวิตชนบทอย่างแท้จริง
2. ศึกษาและทดลองการใช้เทคนิคนำวัสดุธรรมชาติแต่ละชนิดมาสร้าง รูปทรง บรรยากาศ ขนาดพื้นที่ผิว ที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันให้ชำนาญ
3. สร้างผลงานภาพร่างจากสถานที่จริง คูสีบรรยากาศ พื้นผิว จังหวะต่างๆ ในธรรมชาติและบ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ รวมทั้งอากัปกิริยาต่างๆ ของผู้คน
4. วิเคราะห์ วางแผนและตั้งข้อสังเกต โดยใช้แนวความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการเพิ่มเติม หากความเป็นเอกภาพในผลงาน
5. ปฏิบัติงานจริงพร้อมจดบันทึกการสร้างสรรค์ผลงาน วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย เพื่อหาความสมบูรณ์ให้กับผลงานในภาคปฏิบัติและภาคเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์
6. นำเสนอผลงาน พร้อมทั้งประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานให้สมบูรณ์
7. เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนในรูปแบบนิทรรศการศิลปะ

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลภาคสนาม การศึกษา สังเกต และชิมชั้บจากธรรมชาติแวดล้อมทั่วไป สถานที่อาณาบริเวณซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์เองคือจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา เพื่อการค้นคว้า และทำความเข้าใจในสภาพความเป็นจริง หรือลักษณะเฉพาะของสิ่งที่ศึกษา

ข้อมูลภาคเอกสาร ข้อมูลจากตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลัก ทฤษฎีทางศิลปะต่างๆ รวมถึงแหล่งข้อมูลลักษณะวัสดุดิน และวิถีชีวิตชาวอีสานจากโซเชียลมีเดีย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลได้แก่ กระดาษ ปากกา ดินสอ กล้องถ่ายรูป สื่อทางเทคโนโลยี
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าและสร้างสรรค์
  - 2.1 เศษวัสดุธรรมชาติ เช่น ดิน ฟางข้าว ใบไม้ กิ่งไม้ พันธุ์พืชต่างๆ และวัสดุสังเคราะห์
  - 2.2 สีฝุ่น
  - 2.3 พู่กัน แปรงทาสี
  - 2.4 เฟรมผ้าใบ
  - 2.5 ถังน้ำ
  - 2.6 กะละมัง
  - 2.7 กาว
  - 2.8 วัตถุเคมี
  - 2.9 สว่าน
  - 2.10 เหล็กที่ปักดิน
  - 2.11 น้ำ
  - 2.12 แลคเกอร์เคลือบด้าน

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้าจากประสบการณ์ของตนเองที่ผู้สร้างสรรค์ได้เติบโตและสัมผัสวิถีชีวิตในชนบท เช่นนี้มาตั้งแต่เกิด ก่อนลงมือสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์สนใจในร่องรอยของพื้นที่จากการทำมาหากินของวิถีชีวิตชนบท ซึ่งเป็นร่องรอยพื้นดินที่สะท้อนความรู้สึกให้ผู้สร้างสรรค์ได้เห็นความสัมพันธ์ที่คุ้นเคยกับชีวิตของผู้คน ร่องรอยพื้นดินที่แตกกระแหงหลังเก็บเกี่ยว พื้นดินที่น้ำลดลงทำให้เห็นร่องรอยของการหาอยู่หากินตามธรรมชาติ ร่องรอยพื้นดินเหล่านั้นเป็นเสมือนกระดาษบันทึกชีวิตของผู้คนจากรุ่นสู่รุ่น เศษซากพืช เศษซากสัตว์ ที่ทับถมรวมกันบนพื้นดิน นอกจากนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาไปถึงลักษณะสีของดินในแต่ละพื้นที่ เพราะเชื่อว่าลักษณะสีของดินสะท้อนภาพวิถีชีวิตของผู้คนชนบทในพื้นที่นั้นๆ ได้

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากลักษณะพื้นดินในชนบทที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แตกต่างกันในแต่ละช่วงฤดูกาล ซึ่งมีรูปแบบของพื้นผิวและวัสดุต่างๆ ของพื้นที่นั้นๆ สามารถสะท้อนถึงผู้คนในชนบทที่หาอยู่หากินกับธรรมชาติ นำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะด้วยการใช้ดินแต่ละพื้นที่มาประกอบกับวัสดุที่หาได้จากธรรมชาติ สร้างอารมณ์ด้วยการปะติด โบกทับ สาด หยด ชูดขีด มัด ถู ขูด กลบ ทูบ และอากัปกิริยาของการใช้ชีวิตของผู้คนในชนบท ซึ่งเป็นเทคนิคพื้นฐานที่ทำสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

อิทธิพลจากวิถีชีวิตและสื่อวัสดุในธรรมชาติแวดล้อม

การศึกษาเทคนิคและกระบวนการที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงาน จากคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะของวัสดุดินแต่ละพื้นที่นั้น มีความแตกต่างกันในการนำดินแต่ละชนิดมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ปัญหาที่พบเป็นเรื่องความคงทนของวัสดุที่จะมาส่งเสริมในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น มีการใช้สารเคมีที่มีลักษณะการเคลือบให้ดินมีความคงทนถาวร ไม่ให้เกิดความเสียหายของชิ้นงาน และการศึกษาลักษณะของดินแต่ละพื้นที่ที่มีความคงทนต่างกัน ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ใช้ดินเหนียวเป็นส่วนประกอบหลัก เพราะคุณสมบัติของดินเหนียวมีความคงทนมาก เหมาะสำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกใช้ดินด่านเกวียน ดินราชบุรี

และดินปากเกร็ด เป็นส่วนผสมในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิดสีธรรมชาติที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีดินจากพื้นถิ่นของผู้สร้างสรรค์ซึ่งผู้สร้างสรรค์เป็นคนอีสาน อาชีพหลักคือการทำนา ผู้สร้างสรรค์ได้เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติโดยการคานา ปลุกข้าว โถนา ซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์เห็นความสัมพันธ์ของพื้นที่ในชนบท ในวัยเด็กพ่อของผู้สร้างสรรค์ยังเคยพาทำเตาเผาถ่าน จากดินเหนียวผสมกับขี้ควาย แกลบ และฟางข้าว ซึ่งเตาเผาถ่านนั้นมีลักษณะเป็นโพรงคล้ายถ้ำ ใช้ในการเผาฟืนให้เป็นถ่านเพื่อใช้ในครัวเรือนได้ อีกทั้งได้ทำขี้ข้าวจากไม้ไผ่ ซึ่งในสมัยปัจจุบันจะพบเห็นขี้ข้าวลักษณะเช่นนี้ได้ยาก การทำขี้ข้าวดังกล่าวจะใช้ไม้ไผ่สานลักษณะคล้ายวงแหวน แล้วใช้ดินเหนียวผสมขี้ควาย โบกทับปิดช่องว่างของไม้ไผ่ เพื่อป้องกันไม่ให้เมล็ดข้าวร่วงหล่น และป้องกันสัตว์มาทำลายผลผลิต อิทธิพลจากวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานชุด “สัมพันธ์ภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ”

นอกจากอิทธิพลจากวิถีชีวิตในวัยเด็กแล้ว สื่อวัสดุในธรรมชาติแวดล้อมที่เป็นแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้คือดินและวัสดุสังเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ดินในนาข้าวที่บ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ (จังหวัดชัยภูมิ) เป็นดินร่วนปนทราย มีสีดำเทา แต่ในการนำดินตามพื้นที่จริงจะไม่สามารถใช้ได้ทั้งหมดเนื่องจากดินไม่คงทน เพราะมีดินร่วนปนทรายมากเกินไป ทำให้ผลงานสร้างสรรค์เสียหายได้ง่าย ผู้สร้างสรรค์จึงใช้กาเวลาเท็กซ์เข้าไปผสมเพื่อให้เนื้อดินมีความคงทนแข็งแรงมากขึ้น
2. ดินเหนียว เป็นดินเนื้อละเอียดซึ่งมีคุณสมบัติที่บดน้ำเหนียว เมื่อให้น้ำปริมาณที่เหมาะสมจะสามารถนำมาปั้นเป็นรูปทรงต่างๆ ได้ เมื่อนำไปเผาจะแปรสภาพเป็นวัตถุแข็ง ไม่เปลี่ยนแปลง¹(ภูประเสริฐ, 2551) ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้สร้างสรรค์ได้เลือกใช้ดินเหนียวจากแหล่งพื้นที่ 3 แหล่ง ได้แก่

¹ เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ, *คุณภาพของธรรมชาติและชีวิต*, (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), หน้า 7

2.1 ดินเหนียวด่านเกวียน เป็นดินในลำน้ำมูลที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมีแร่สนิมเหล็กที่ไม่เหมือนดินจากแหล่งอื่น คือ เป็นดินเหนียวที่มีเนื้อเป็นสีแดง เข้มจนเกือบดำ ที่เรียกกันว่า Stone Ware คุณสมบัติมีความเหนียวสูงมาก²(เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561)

2.2 ดินเหนียวราชบุรี เป็นดินเหนียวปนทรายแป้งตลอด สีน้ำตาลปนเทาเข้ม มีจุดประสี น้ำตาลแก่และสีน้ำตาลปนเหลือง อาจพบรอยดู โถและจุดประสีแดงปนเหลือง³ (เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561)มีความเหนียวสูง

2.3 ดินเหนียวปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นดินเหนียวสีดำ ค่อนข้างมีเนื้อละเอียด เมื่อแห้ง แล้วจะมีสีเทาเข้ม มีลักษณะคล้ายดินช่วงฤดูทำนา และมีความเหนียวสูง

3. ตาข่าย ในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ตาข่ายดักสัตว์มาเป็นสัญลักษณ์ของการใช้วัสดุสมัยใหม่ในการหาอยู่หากินกับธรรมชาติ ซึ่งลวดลายของตาข่ายนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์เห็นจนจินตนาการ ว่าจะจะเป็นอุปกรณ์ดักสัตว์ในอดีต จะทำขึ้นด้วยไม้ไผ่สานเป็นลวดลายคล้ายตาข่าย ผู้สร้างสรรค์จึงคิดว่าลวดลายตาข่ายเป็นสัญลักษณ์ของวิถีชีวิตในชนบท

4. กิ่งไม้ ใบไม้ ฟางข้าว ในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้ใช้กิ่งไม้ ใบไม้ และฟางข้าวเป็นส่วนประกอบ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัย เหมือนกับใบไม้ที่ผลัดใบในแต่ละฤดูกาล และกิ่งไม้แต่ละกิ่งจากเล็กไปใหญ่ สะท้อนถึงการต่อยอดของวิถีชีวิตจากรุ่นสู่

² เอกลักษณ์ดินเผาด่านเกวียน, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

<http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=53>

³ ชุดดินราชบุรี, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก [http://r04.1dd-](http://r04.1dd-roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf)

[roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf](http://r04.1dd-roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf)

รุ่น แต่ในทางหนึ่งเศษซากใบไม้ กิ่งไม้ เหล่านั้นเป็นเพียงสิ่งที่มีมนุษย์ได้กระทำกับธรรมชาติ รวมถึง สะท้อนวิถีอาชีพของชาวนาชาวไร่ในชนบท

5. เปลือกหอย ในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เปลือกหอยเป็นส่วนประกอบ เพื่อแสดงให้เห็น ถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ยังคงอยู่
 ดังจะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลจากวิถีชีวิตและสื่อวัสดุในธรรมชาติแวดล้อม ในการสร้างสรรค์ ผลงานชุด “สัมพันธ์ภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ตามภาพประกอบที่ 1-11

ภาพที่ 1 ภาพพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยว ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 2 ภาพพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยว ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 3 ภาพการแตกระแหงของดิน ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา
เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 4 ภาพการแตกระแหงของดิน ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา
เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 5 ภาพแสดงลักษณะของดินช่วงเตรียมการเพาะปลูก ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 6 ภาพแสดงร่องรอยจากการทำนา ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 7 ภาพแสดงการเผาวัชพืชเพื่อปรับพื้นที่ในการเพาะปลูก ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 8 ภาพแสดงถนนในช่วงฤดูฝน ถ่ายที่บ้านหนองบัว ต.บ้านเคื่อ อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ เมื่อวันที่ 22 ม.ค. 2561

ภาพที่ 9 ภาพแสดงเศษซากหอยในท้องทุ่งนา ถ่ายที่เทศบาล ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2561

ภาพที่ 10 ภาพแสดงการจับปลาในหนองน้ำที่เต็มไปด้วยโคลนตมแบบชนบท ถ่ายที่ ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 27 ม.ค. 2561

ภาพที่ 11 ภาพแสดง甗ข้าวของชาวอีสาน

ที่มา : ห้องไทยศึกษานิทรรศน์และวัฒนธรรมอาเซียน เข้าถึงเมื่อ 13 พ.ค. 2561 เข้าถึงได้จาก :

<http://soctech.sut.ac.th/thaistudies/#>

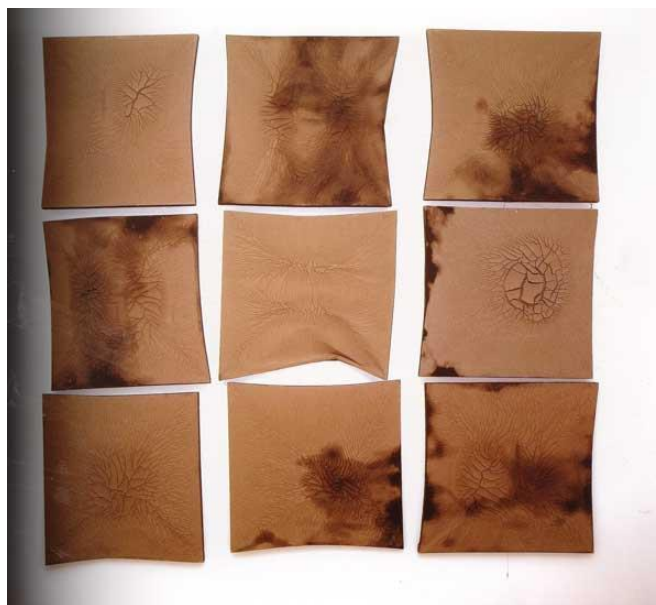
ภาพที่ 12 ภาพแสดงเตาเผาถ่าน ที่มา : เตาเผาถ่านพ่อ เข้าถึงเมื่อ 13 พ.ค. 2561 เข้าถึงได้จาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/chutitim/2011/06/29/entry-1>

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานศิลปกรรม

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุด “สัมพันธ์ภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ผู้สร้างสรรค์มีความประทับใจและนำเอาลักษณะของร่องรอยแตกร้าวนบนพื้นผิววัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินไทยที่ให้อิทธิพลต่อผลงานของผู้สร้างสรรค์ จึงได้ศึกษานำมาพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดความแตกต่าง มีผลงานของศิลปิน ดังนี้

1. **เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ** เป็นศิลปินชาวไทย ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานจากดิน และมีแนวคิดการนำเสนอผลงานจิตรกรรมกึ่งสื่อผสม โดยปรากฏรูปลักษณะเป็นศิลปะสองมิติบนผืนผ้าใบ ที่มีเนื้อดินนูนต่ำ และแต้มภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียภาพในธรรมชาติที่ก่อให้เกิดคุณภาพในชีวิต เมื่อมีน้ำ อากาศ และแสงแดด ทำปฏิกิริยากับเนื้อดิน ก่อให้เกิดร่องรอยแตกกระแหงเป็นรูปทรงอิสระบนกรอบผ้าใบ สื่อแสดงสถานะของดินในฐานะต้นกำเนิดของพืชพรรณสิ่งมีชีวิต และสื่อเสนอถึงความงดงามอันเต็มไปด้วยความหลากหลายในธรรมชาติอย่างเรียบง่าย

ภาพที่ 13 ภาพผลงานของเดือนฉายผู้ชนะ ภูंपระเสริฐ ศิลปินผู้ให้แรงบันดาลใจด้านเทคนิค ชื่อผลงาน “คูลยภาพทิ้งดงามของชีวิต 2553 หมายเลข 2” ที่มา : **Artist database**, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

<http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Duenchaypuchana%20Puprasert>

ผลงานคูลยภาพทิ้งดงามของชีวิต 2553 หมายเลข 2 (ภาพที่ 12) ของเดือนฉายผู้ชนะ เป็นลักษณะการบันทึกเป็นเฟรมเล็กๆ เรียงต่อกัน กล่าวถึงความงามที่เกิดจากธรรมชาติ ด้วยร่องรอยแตกกระแหง มีสีที่ดูเรียบง่าย ส่วนในผลงานของผู้สร้างสรรค์เป็นลักษณะของการบันทึกพื้นที่ธรรมชาติในวิถีชนบท แสดงร่องรอยแตกกระแหงของพื้นดิน โดยมีความต่างกันคือในผลงานของผู้สร้างสรรค์มีการนำวัสดุต่างๆ มาผสมเพื่อบอกเล่าเรื่องราวความเป็นจริงในธรรมชาติ

ภาพที่ 14 ภาพผลงานของเดือนฉายผู้ชนะ ภูंपระเสริฐ ศิลปินผู้ให้แรงบันดาลใจด้านเทคนิค ชื่อ ผลงาน “คล้ายภาพที่งดงมของชีวิต หมายเลข 2” ที่มา : **Artist database**, เข้าถึงเมื่อ 13 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

<http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Duenchaypuchana%20Puprasert>

ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากผลงานคล้ายภาพที่งดงมของชีวิต หมายเลข 2 (ภาพที่ 13) ของ เดือนฉายผู้ชนะ คือ การควบคุมเทคนิคดินให้มีการแตกในลักษณะที่ต่างกัน และมีการใช้ โทนสีที่มีลักษณะ monotone

2. **Anselm Kiefer** (เกิดวันที่ 8 มีนาคม 1945) เป็นจิตรกรและประติมากรชาวเยอรมัน เขาเรียนกับ Joseph Beuys และ Peter Dreher ในช่วงปี 1970 ผลงานของเขาเป็นการรวมวัสดุ เช่น ถั่ว ของฟางดิน ตะกั่ว และครั่ง โดยบทกวีของ Paul Celan มีบทบาทในการพัฒนารูปแบบผลงานของเขา นอกจากนี้ความน่ากลัวของหายนะในประวัติศาสตร์เยอรมัน และแนวคิดทางจิตวิญญาณของ Kabbalah ก็มีอิทธิพลในการทำงานของเขา ผลงานของเขาเป็นการโต้เถียงกับประเด็นต้องห้ามจากอดีตที่ผ่านมาของประวัติศาสตร์นาซีเยอรมัน ซึ่งสะท้อนให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานของเขา เช่น ภาพวาด "Margarethe" (น้ำมันและฟางบนผ้าใบ) ได้รับแรงบันดาลใจจากที่รู้จักกันดีในบทกวีของ Paul Celan "Todesfuge" (ความตายความทรงจำ) ทั้งนี้ยังมีผลงานของเขาที่ถูกเชื่อมโยงกับ New Symbolism และ Neo-Expressionism⁴ (Kiefer เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561)

⁴ **Anselm Kiefer**, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

https://en.wikipedia.org/wiki/Anselm_Kiefer

ภาพที่ 15 ภาพผลงานของ **Anselm Kiefer** ศิลปินผู้ให้แรงบันดาลใจด้านรูปแบบ ที่มา : **Anselm Kiefer**, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

https://arthive.com/artists/3722~Anselm_Kiefer/works/197411~Nuremberg

ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากผลงานชิ้นนี้ (ภาพที่ 14) คือการนำวัสดุจริงมาสร้างสรรค์ โดยการใช้วัสดุปะติด แต่ในผลงานของผู้สร้างสรรค์เน้นความเป็นนามธรรมมากกว่าผลงานของ Kiefer ทั้งนี้ผลงานของ Kiefer ยังมีความเป็น Landscape ที่ชัดเจน

ภาพที่ 16 ภาพผลงานของ **Anselm Kiefer** ศิลปินผู้ให้แรงบันดาลใจด้านรูปแบบ ที่มา : **Anselm Kiefer**, เข้าถึงเมื่อ 13 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก https://arthive.com/artists/3722~Anselm_Kiefer/works/197411~Nuremberg

ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากผลงานชิ้นนี้ (ภาพที่ 15) คือ การนำวัสดุจริงมาสร้างสรรค์เป็นการปะติดวัสดุที่มีลักษณะขัดแย้งกับภาพพื้นหลัง และมีการกำหนดพื้นผิว texture ให้มีการแตกกระแหงบางส่วน ซึ่งในผลงานของผู้สร้างสรรค์ได้ใช้กิ่งไม้เป็นวัสดุประกอบที่เด่นชัดจากพื้นหลัง พร้อมทั้งมีการใช้ลักษณะของสี monotone เพื่อหาความกลมกลืนของผลงาน

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบวิธีการ-และลำดับขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานไว้ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนกระทั่งสร้างสรรค์ผลงานเสร็จสมบูรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกสร้างสรรค์ผลงานจริง และทำภาคเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ชุดดังกล่าว โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

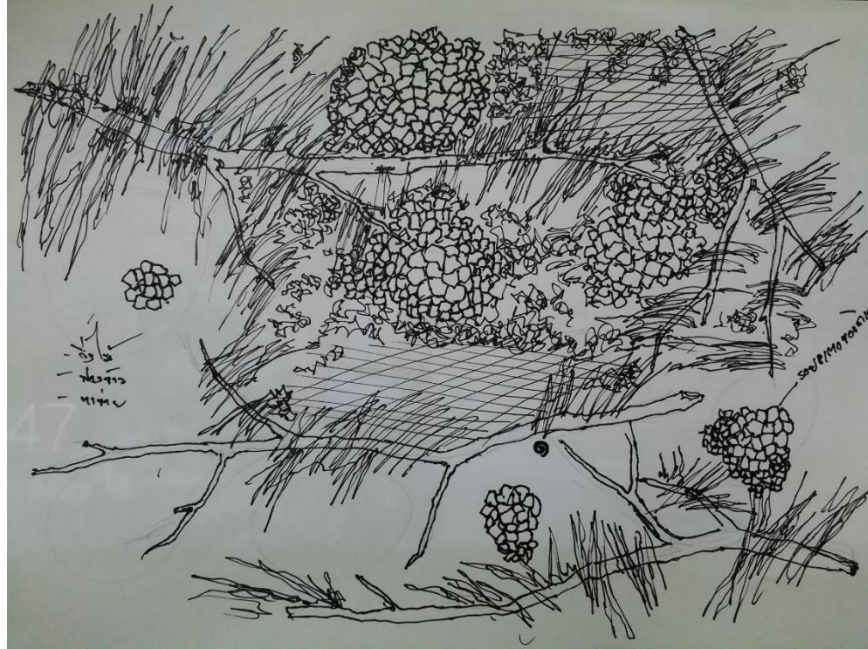
1. **ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล** เริ่มแรกได้สอบถามจากเกษตรกรในพื้นที่ต่างๆ ทั้งบุคคลในรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย รุ่นพ่อแม่ และรุ่นราวคราวเดียวกับผู้สร้างสรรค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ ทบทวน ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากตำราวิชาการ สื่ออินเทอร์เน็ต ทำความเข้าใจในภาคทฤษฎีเบื้องต้น จากนั้นลงภาคสนามเพื่อสัมผัสถึงอารมณ์ ความรู้สึก ของพื้นที่จริง สภาพแวดล้อม และบันทึกด้วยภาพถ่าย เพื่อหามุมมองในการนำมาสร้างสรรค์ผลงาน

2. **ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล** นำข้อมูลที่ต้องการมาศึกษาวิเคราะห์ถึงวิธีการที่ผู้คนในชนบทได้ใช้ชีวิตกับธรรมชาติ การหาอยู่หากินของคนแต่ละรุ่น ตลอดจนการวิเคราะห์ลักษณะพื้นดินในชนบทแต่ละพื้นที่ ให้เห็นการปฏิบัติต่อธรรมชาติ และใช้การปฏิบัติของผู้คนในชนบทมาทดลองหาอารมณ์ ความรู้สึก ด้วยการทดลองด้วยเทคนิคของการใช้ดิน เพื่อหาความรู้สึกที่ตรงใจแล้วบันทึก นำมาประกอบสร้างเป็นภาพร่างต่อไป

3. **ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง** เมื่อได้ที่มาของรูปแบบที่จะนำมารองรับตัวผลงานสร้างสรรค์ จึงเข้าสู่กระบวนการทำภาพร่าง ซึ่งในการสร้างภาพร่างนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดการสร้างภาพร่างเป็น 2 ลักษณะวิธี คือ วิธีแรก เป็นการร่างภาพโครงสร้างโดยการวาดลายเส้นเป็นองค์ประกอบคร่าวๆ เพื่อให้ได้ภาพที่ตรงตามที่คิดไว้พอสังเขป และวิธีที่สองจากการทดลองกระทำการกับวัสดุต่างๆ ที่ใช้ดินเป็นส่วนประกอบกับวัสดุธรรมชาติ แล้วจดบันทึกผลที่ได้เพื่อให้เห็นว่าแต่ละเทคนิควิธีการให้ผลอย่างไร แล้วจึงนำวิธีการจากการทดลองแต่ละรูปแบบมาสร้างผลงาน โดยไม่ได้กำหนดทิศทางหรือรูปแบบที่ตายตัวไว้ก่อน แต่จะปล่อยให้เทคนิค วัสดุ แต่ละอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ

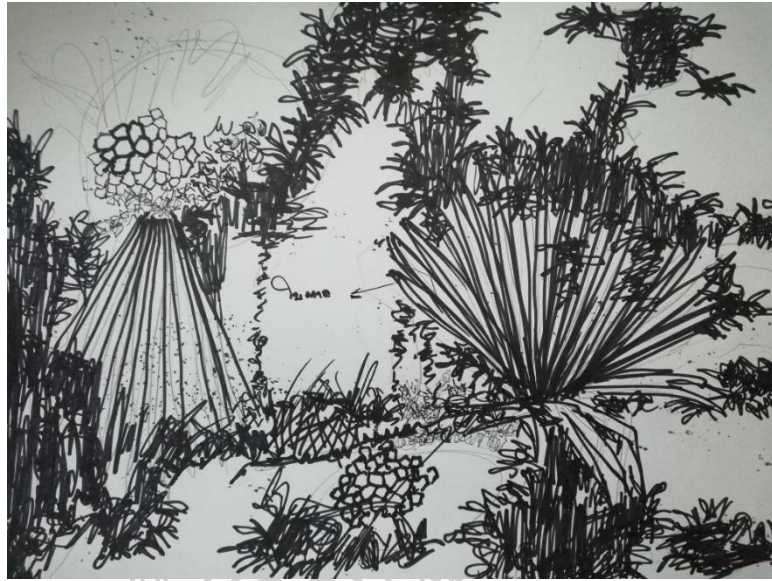
ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง

ภาพที่ 17 ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานบนกระดาษเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงาน
วิทยานิพนธ์

ภาพที่ 18 ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานบนกระดาษเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงาน
วิทยานิพนธ์

ภาพที่ 19 ภาพร่างวาดเส้นด้วยปากกานบนกระดาษเพื่อกำหนดโครงสร้างผลงาน
วิทยานิพนธ์

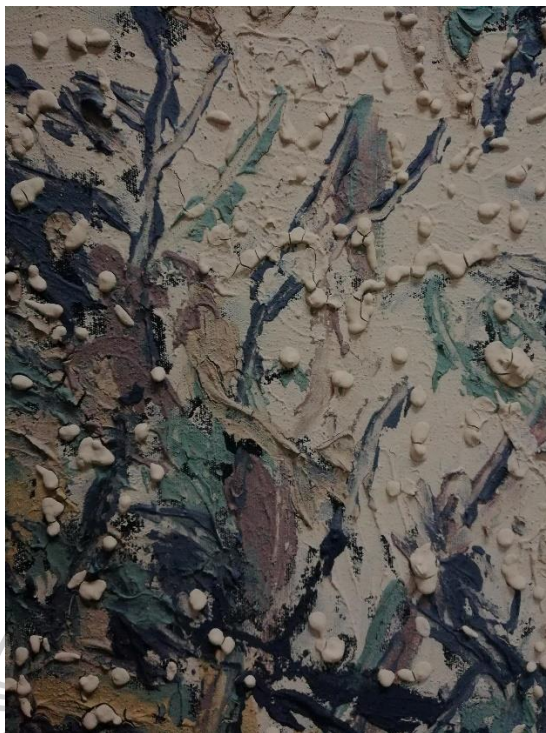
ภาพที่ 20 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อกันหาลักษณะดินผสมวัสดุ
ขณะยังไม่แห้ง

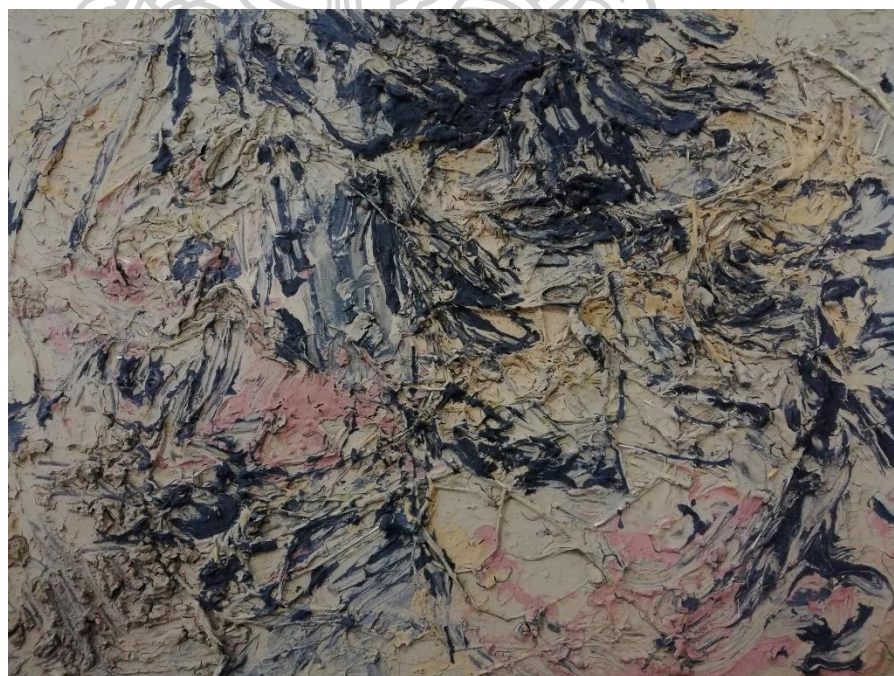
ภาพที่ 21 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะดินที่ผสมสีฝุ่นและวัสดุขณะกำลังจะแห้ง

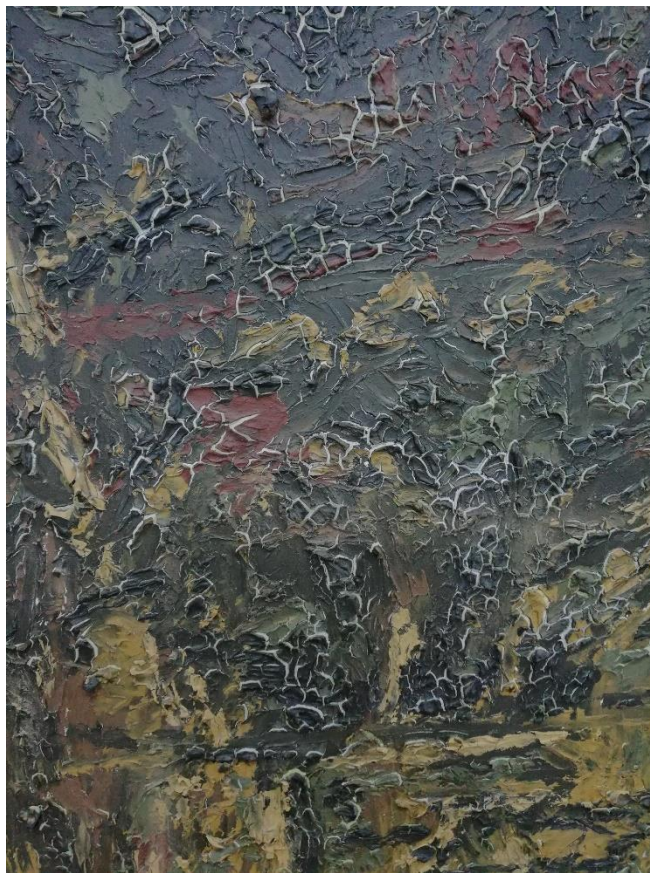
ภาพที่ 22 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาร่องรอยพื้นผิวลักษณะต่างๆ

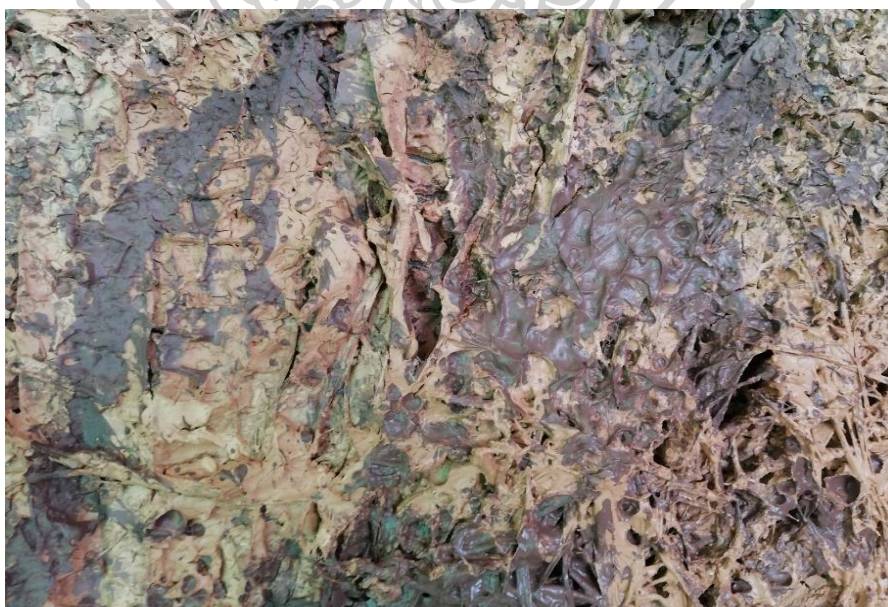
ภาพที่ 23 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะดินเมื่อผสมสีสร้างพื้นผิวด้วยการหยดเป็นจุด

ภาพที่ 24 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะการสร้างพื้นผิวและการผสมสีฝุ่น

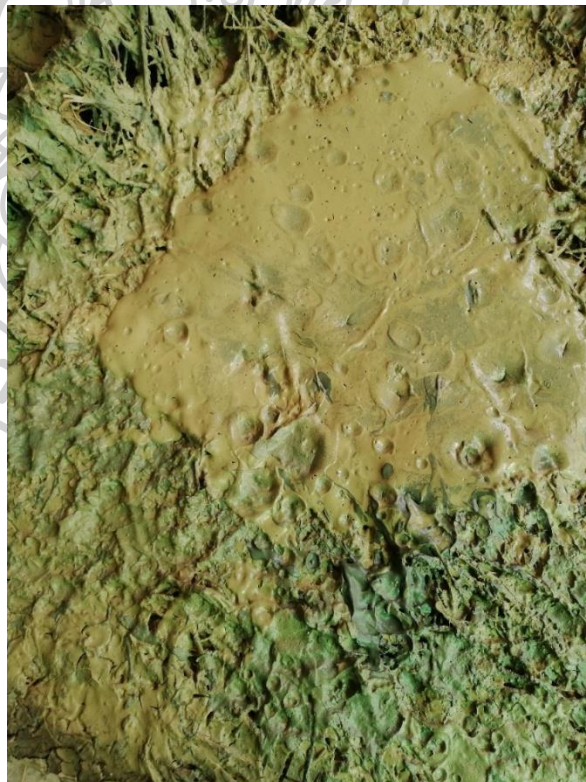
ภาพที่ 25 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะการสักรอยแตกของดินบนพื้นดินผสมสี

ภาพที่ 26 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะแสดงอารมณ์ของสีดินแต่ละชั้น

ภาพที่ 27 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะการขุดดินให้เกิดร่องรอย

ภาพที่ 28 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะการใช้ดินที่ผสมวัสดุและดินธรรมชาติ เพื่อผสมผสานสร้างมิติของผลงาน

ภาพที่ 29 ภาพแสดงลักษณะการใช้แลกเกอร์เคลือบชิ้นงาน

ภาพที่ 30 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาลักษณะการใช้วัสดุสังเคราะห์ และวัสดุธรรมชาติผสมผสานกัน

ภาพที่ 31 ภาพร่างจากการทดลองด้วยวัสดุจริง เพื่อค้นหาสภาพดินที่แตกกระแหง

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อได้เทคนิคที่ทดลองจากการสร้างภาพร่างในวิธีการต่างๆ ในขั้นที่ตรงกับความต้องการแล้ว จึงเริ่มต้นสร้างสรรค์ผลงานจริงตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และเริ่มต้นจากการปั้นดินเหนียวให้ละเอียดแล้วใช้กาวผสมลงไปดินเหนียว จากนั้นยัดวัสดุที่มีน้ำหนักให้ติดกับเฟรมผ้าใบด้วยการมัด แล้วใช้ตาข่ายมัดเพื่อสร้างทิศทางและช่วยในการยึดเกาะ จากนั้นใช้ดินที่ผสมกาวเทราดลงให้ทั่วเฟรมให้เป็นชั้นแรก และใช้ดินกับฟางผสมกันราดลงบนเฟรมสร้างจังหวะตามเส้นของฟาง พร้อมทั้งใส่วัสดุจากธรรมชาติต่างๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึก หลังจากนั้นสร้างมิติของภาพด้วยการใช้สีดินแต่ละอย่างมาละเลงด้วยการพอก โบกทับ เทราด สาด ให้เกิดชั้นของสี แล้วใช้ดินที่ผสมสีฝุ่นค้ำมาสร้างน้ำหนักและอารมณ์ของผลงานตามต้องการ จากนั้นรอให้ดินแห้งแล้วรอดูผลของดินแต่ละส่วนว่าควรเพิ่มหรือตัดออก ด้วยอาการขูด ขีด ขูด ในบางส่วนที่ไม่ต้องการออก เหลือเพียงแต่ส่วนที่ตรงตามอารมณ์ที่ต้องการ จากนั้นเป็นการเคลือบด้วยสารเคมีเพื่อมิให้ผลงานเกิดความเสียหาย เป็นอันเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 32 ภาพแสดงการเตรียมดิน

ภาพที่ 33 ภาพแสดงการผสมดินกับกาว

ภาพที่ 34 ภาพแสดงการปั่นดิน

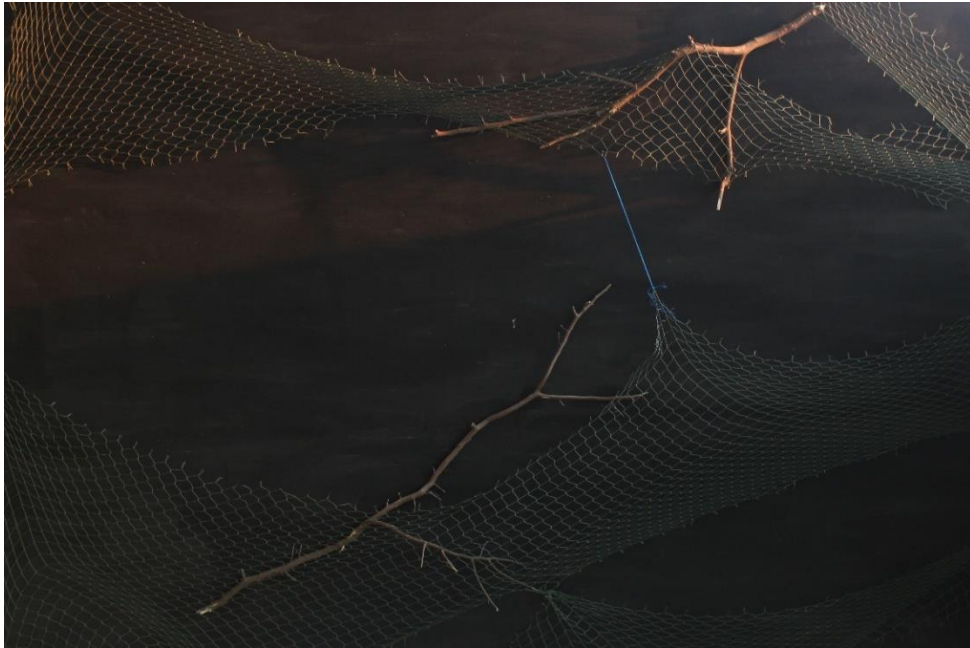
ภาพที่ 35 ภาพแสดงการเตรียมฟาง

ภาพที่ 36 ภาพแสดงการเตรียมเฟรมผ้าใบ

ภาพที่ 37 ภาพแสดงการรองพื้นเฟรมด้วยสีดำ

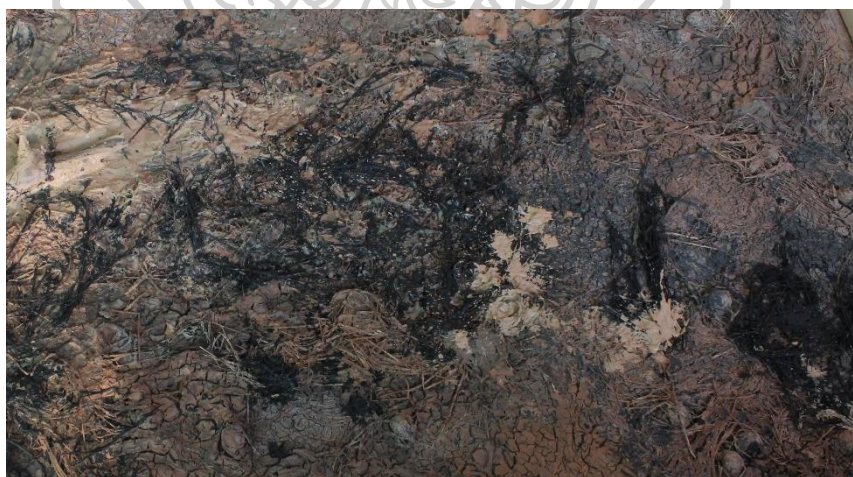
ภาพที่ 38 ภาพแสดงการยัดวัสดุที่มีน้ำหนักให้ติดกับเฟรมผ้าใบด้วยการมัด แล้วใช้ตาข่ายมัดเพื่อสร้างทิศทางและช่วยในการยัดเกาะ

ภาพที่ 39 ภาพแสดงการใช้ดินที่ผสมกาวเทราดลงให้ทั่วเฟรมให้เป็นชั้นแรก และใช้ดินกับฟางผสมกันราดลงบนเฟรมสร้างจังหวะตามเส้นของฟาง

ภาพที่ 40 ภาพแสดงการใช้ดินราดเป็นชั้นที่สอง สร้างค่าน้ำหนักในผลงาน

ภาพที่ 41 ภาพแสดงการสร้างมิติของภาพด้วยการพอก โบกทับ เทราด สาด ให้เกิดชั้นของสี แล้วใช้ดินที่ผสมสีฝุ่นค้ำมาสร้างน้ำหนักและอารมณ์ของผลงานตามต้องการ รอให้ดินแห้ง

ภาพที่ 42 ภาพแสดงการร่อนดินแต่ละส่วนแห้งแล้วเพิ่มหรือตัดออก ด้วยอาการขูด ขีด ขูด ให้เหลือ ส่วนที่ตรงตามอารมณ์ที่ต้องการ

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้หลักวิเคราะห์ในแต่ละชั้นงาน เพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาสู่ขั้นต่อไป โดยอาศัยหลักทัศนธาตุทางศิลปะในการกำหนดการสร้างสรรคเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทัศนธาตุในผลงานมีดังต่อไปนี้

จุด (Point) เกิดจากการแตกกระแหงของดิน และการใช้ดินสาดหรือหยดจนเกิดเป็นจุดที่แตกกระจายทั่วทั้งภาพ ให้ความรู้สึกถึงการแตกตัวของพื้นผิว เป็นอารมณ์ความรู้สึกถึงความไม่มั่นคงแห่งแล้ง โดยจุดในผลงานชุดนี้เกิดจากตัววัสดุกันหอยที่ปะติด

เส้น (Line) เกิดจากการใช้วัสดุฟาง หญ้า ที่ซ้อนทับกันจนเกิดเส้นที่ซ้อนทับกัน และยังมีเส้นของกิ่งไม้ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางของภาพ เส้นในผลงานนี้แสดงให้เห็นอารมณ์ของการซ้อนทับของวัสดุต่างๆ รู้สึกไร้ทิศทางกระจัดกระจาย

สี (Color) เกิดจากสีธรรมชาติของดินเป็นส่วนมาก นอกจากนี้มีการผสมจากวัสดุอื่น อาทิ ถ่าน เพื่อให้เกิดสีดำหรือสีเทา และบางส่วนยังได้ใช้สีฝุ่น เพื่อสร้างสีให้ได้ตามอารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งสีจากตัววัสดุทั้งจากธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ โดยรวมโทนสีที่ผู้สร้างสรรค์ใช้ในผลงานได้ใช้สีโมโนโทน ซึ่งเป็นโทนสีจากธรรมชาติจริง เพื่อสื่ออารมณ์ให้รู้สึกถึงธรรมชาติ

น้ำหนัก (Value) เกิดจากสีของดินที่มีความแตกต่างกัน โดยสีของดินที่มีความสว่างให้ความรู้สึกถึงแสงที่ตกกระทบกับพื้นผิว และเป็นระนาบหน้าให้ความรู้สึกสว่างสดใส ทำให้เกิดค่าน้ำหนักของสีดินที่ผสมผงถ่านและสีฝุ่นดำ หรือสีน้ำตาลเข้ม สร้างเป็นน้ำหนักในงาน ให้ความรู้สึก ลึก ตื้น ในผลงานชิ้นนี้ เป็นเงาตกกระทบของวัตถุที่ดูขึ้นมาจึงเกิดเป็นเงา ให้ความรู้สึกลึกกลับ ชับซ้อน

รูปร่าง (shape) เกิดจากค่าน้ำหนักที่ต่างกันระหว่างแสงและเงา เกิดเป็นรูปร่างให้ความรู้สึก ถึงความอิสระ

รูปทรง (Form) เกิดจากตัววัสดุที่มาประกอบเพื่อบอกถึงสัญลักษณ์สื่ออารมณ์ความรู้สึกถึง ความหมายของวัสดุนั้นๆ

ระนาบ (Plane) คือ ระนาบมีความสำคัญต่อรูปทรงและที่ว่างมาก สามารถสร้างรูปทรงได้ สองมิติ และสามมิติ บังคับความเคลื่อนไหวของที่ว่างทั้งทางราบที่ขนานกับผิวของแผ่นภาพ(ชลุค นุ่มเสมอ 2557) ในผลงานของผู้สร้างสรรค์มีระนาบตรงพื้นที่ที่มีสีดินที่สว่าง เกิดระนาบของพื้นที่ ว่างระหว่างวัสดุจริง

พื้นผิว (Texture) เกิดจากร่องรอยแตกกระแหงของผิวดิน และดินที่ผสมกับวัสดุเกิดร่องรอย หยาบ ขรุขระ เกิดจากตัวดินที่มีการแตกตัวในลักษณะต่างๆ และพื้นผิวที่เกิดจากวัสดุ เช่น ฟางข้าว มีพื้นผิวที่เป็นเส้นสลับซับซ้อน ยังมีพื้นผิวของตาข่ายที่คลุมอยู่บนพื้นดิน แสดงถึงสัญลักษณ์ของวิถี ชีวิตสมัยใหม่ และพื้นผิวที่ติดกับวัสดุกิ่งไม้ ใบไม้ มีลักษณะแตกและติดบ้างบางส่วนทำให้เกิด ความรู้สึกการทับถม พื้นผิวเหล่านี้ล้วนแสดงถึงความเป็นจริงที่กำลังจะเสื่อมสลาย

จังหวะ (Rhythm) เกิดจากเส้นของวัสดุที่ทับซ้อนกันและกิ่งไม้ที่สร้างทิศทาง จังหวะ ใน ผลงาน ให้ความรู้สึกถึงการแตกกระจาย

มิติ (Dimension) เกิดจากค่าน้ำหนักของสีดินและความสูงต่ำของตัววัสดุที่ปะติด ให้ความรู้สึกถึงการทับซ้อนและดูลึกกลับ

⁵ ชลุค นุ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ, พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม), (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), หน้า 249

บทที่ 4

การสร้างสรรคและพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุดสัมพันธ์ภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ ผู้สร้างสรรคได้ค้นหาวิธีการสร้างงานจิตรกรรมสื่อผสม โดยวิธีใช้วัสดุจากธรรมชาติ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวความเป็นวิถีชีวิตกับธรรมชาติ ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยการหาข้อมูลจากพื้นที่จริงเพื่อหาแรงบันดาลใจ และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิต การหาอยู่หากินกับธรรมชาติของผู้คนในชนบท รวมทั้งหาข้อมูลจากหนังสือวิชาการ รวมถึงสื่ออินเทอร์เน็ตต่างๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลมาเทียบเคียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหา แล้วทำการทดลองโดยใช้ดินเป็นส่วนประกอบหลักในการสร้างสรรค ค้นหาความรู้สึกที่ตรงกับความต้องการของผู้สร้างสรรค แล้วจึงนำวิธีการจากการทดลองเหล่านั้นมาสร้างสรรคผลงาน ซึ่งได้อาศัยขั้นตอนการสร้างสรรคและพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ ดังนี้

การสร้างสรรคผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

การสร้างสรรคผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะแรกนี้ ผู้สร้างสรรคได้ใช้วิธีการนำดินผสมสีให้ได้ตามสีที่ต้องการกับงานที่จะสร้างสรรค ซึ่งผลงานในระยะนี้ผู้วิจัยเน้นไปทางเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ผู้สร้างสรรคจึงใช้ดินผสมสีมาขีดเขียนในลักษณะพื้นที่ของธรรมชาติในรูปแบบกึ่งนามธรรม ลักษณะการปาด ป้าย ให้เป็นที่แปร่ง และมีการหยอด การจุด การสาด สีดินให้เกิดอารมณ์ความเคลื่อนไหว แต่ผลงานชิ้นนี้ได้ผู้คิดกับความเป็นจริงเกินไปจนทำให้ดูเหมือนการเขียน Landscape มากเกินไป ข้อดีของผลงานชุดนี้คือทำให้คนดูรู้เรื่องได้ พร้อมทั้งดูสวยงามแบบธรรมชาติ แต่ขาดความหมายที่คนหาทางความรู้สึก ผู้สร้างสรรคจึงนำข้อดีข้อเสียของผลงานชุดนี้มาทดลองในกระบวนการสร้างสรรคผลงานชิ้นต่อไป

ภาพที่ 43 ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

ภาพที่ 44 ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่สองนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้เริ่มการทดลองใช้ดินผสมกับวัสดุตามธรรมชาติเพิ่มเติมไปด้วย เช่น หญ้า ฟางข้าว แกลบ กิ่งไม้ ใบไม้ มาช่วยในการบอกเล่าเนื้อหาผลงาน และผู้สร้างสรรค์ได้สลายรูปแบบความจริงจากรูปธรรมให้มีลักษณะเป็นนามธรรมมากขึ้น ด้วยการจำลองลักษณะวิธีการทำเกษตรของเกษตรกร จับอิริยาบถต่างๆ ของเกษตรกรมาสร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการขูด การขีด การสาด การวาด การเท การหยอด และการทับถม เป็นการนำอิริยาบถต่างๆ เหล่านี้มาสร้างสรรค์ โดยไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบที่ตายตัว อีกทั้งใช้วัสดุที่เป็นกิ่งไม้มาสร้างเป็นโครงหลักเพื่อจำลองความรู้ถึงความเป็นจริง ในผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้โครงสร้างเฟรมไม้อัดและไม้ไผ่สาน ทำให้พบปัญหาเรื่องน้ำหนักของผลงาน พร้อมทั้งทำให้หลุดร่อนง่าย ทำให้ผลงานไม่คงทน ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์มีความเห็นว่าผู้สร้างสรรค์เฟลิดเฟลิดกับตัวเทคนิคมากเกินไป จนทำให้มองผลงานแล้วรู้สึกว่ามีมิติเป็นบางจุดเท่านั้น แต่หากมองโดยภาพรวมแล้วแสดงให้เห็นความเยอะจนเกินพอดี

ภาพที่ 45 ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ภาพที่ 46 ภาพแสดงผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

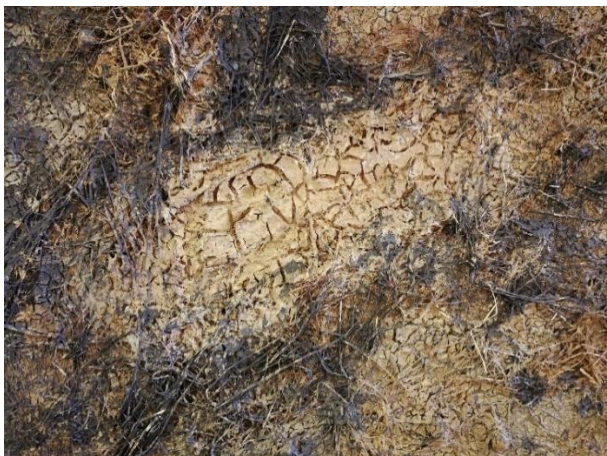
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดสัมพันธ์ภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ มีการพัฒนาตามลำดับ ตั้งแต่เริ่มผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ จนถึงผลงานวิทยานิพนธ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการทดลองและจดบันทึกแต่ละเทคนิค พร้อมปัญหาที่พบ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ โดยในวิทยานิพนธ์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เฟรมที่เป็นผ้าใบอย่างหนา เพื่อรองรับน้ำหนักของดิน และเพิ่มการใช้สารเคมีเป็นส่วนประกอบในการทำให้ผลงานมีความคงทนแข็งแรงมากขึ้น ส่วนรูปแบบวิธีการสร้างสรรค์ยังคงใช้การสร้างสรรค์ด้วยการนำอิริยาบถของเกษตรกรรมเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่มีการลดสีที่ไม่ใช่สีจากธรรมชาติลงแล้วใช้สีธรรมชาติของดินเป็นส่วนมาก อีกทั้งยังลดการใช้วัสดุที่ใหญ่เกินไป เพื่อหาความลงตัวของผลงานชุดนี้

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชั้นนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้โครงสร้างเฟรมที่คงทนแข็งแรงมาก ขึ้น และใช้ผ้าใบที่หนาเป็นตัวยึดรับเนื้อดินที่มีน้ำหนักมาก ในผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ ลักษณะของการลาดทับทีละชั้น เป็นการทับถมด้วยอิริยาบถต่างๆ มีการใช้วัสดุสังเคราะห์มาเป็นตัว ประกอบ เช่น ตาข่าย พร้อมใช้ทอสีที่เป็นสีดินสีแดงอมส้ม เพื่อให้ความรู้สึกลึกถึงความแห้งแล้ง และ ร่องรอยของตาข่ายที่มีจังหวะแนบไปกับพื้นดินที่แตกกระแหง ใช้วัสดุฟางข้าวเป็นตัวประสานเนื้อ ดิน และใช้เปลือกหอยติดในผลงานบางส่วน เพื่อให้ความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ที่เคยมีอยู่ รวมถึงได้ใช้สีดำสาดทับลงอีกชั้นหนึ่ง เพื่อสร้างอารมณ์ของธรรมชาติที่กำลังถูกทำลาย เหมือน การเผาฟางข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ในผลงานชิ้นนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ลด ตัดทอน วัสดุที่มีขนาดใหญ่ ออกไป เพื่อให้ตัวพื้นผิว (Texture) ของดินได้ทำงานเต็มที่ แต่ปัญหาที่พบคือสีดำที่ตกลงไปเป็นสีที่ เข้มมากเกินไปไม่เข้ากับพื้นหลัง (Background) ทำให้ผลงานไม่มีระยะเท่าที่ควร

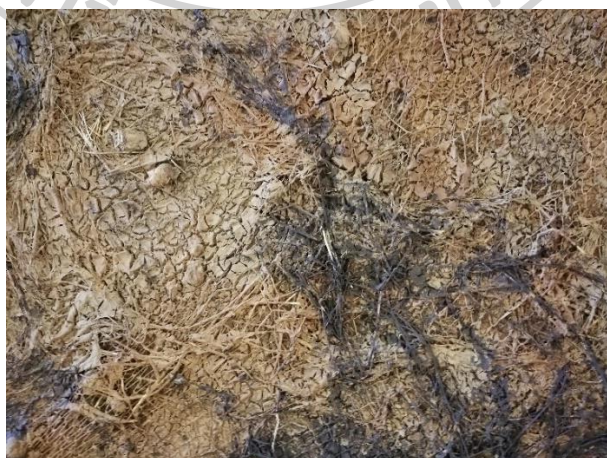
ภาพที่ 47 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 48 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 49 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 50 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชั้นนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้มีการพัฒนาจากชั้นที่ 1 ในส่วนของ การเพิ่มมิติมากขึ้น โดยการเพิ่มวัสดุที่มีขนาดใหญ่ขึ้น คือการนำเอาใบตาลจากธรรมชาติมาปะติดทับ เพื่อให้เกิดมิติของผลงาน และใช้ฟางข้าวผสมดินราดทับเพื่อกลบบางส่วนของใบตาลทำให้เกิด ระยะเวลาเพิ่มขึ้น ในการใช้ใบตาลมาประกอบนั้นผู้สร้างสรรค์รู้สึกถึงการผลัดใบของใบตาลที่ตกลงสู่ ผืนดินบนท้องนา ซึ่งในแถบภาคอีสานนั้นมักจะปลูกระด้างหรือต้นตาลไว้ตามคันนา อีกทั้งใน ฤดูกาลการทำนานั้นจะเห็นใบตาลที่ผลัดใบตกลงบนท้องนาจนอยู่ได้โคลน ทำให้ผู้สร้างสรรค์รู้สึก ถึงการเปลี่ยนแปลง เปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตการหาอยู่หากินที่สืบทอดกันมาจากรุ่น สู่รุ่น ราวกับใบตาลที่ผลัดใบในแต่ละฤดู ในผลงานชั้นนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ควบคุมการแตกกระแหงของ ดินบางส่วน โดยกำหนดให้รอยแตกของดินมีขนาดที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างมิติของผลงาน และใช้สี ที่มีความกลมกลืนมากขึ้น แต่ปัญหาที่พบในผลงานชั้นนี้คือ ใบตาลมีขนาดใหญ่มากทำให้ดูเด่นชัด เกินไป โดยภาพรวมแล้วผลงานชั้นนี้ยังไม่มีความลงตัวของวัสดุเท่าที่ควร ผู้สร้างสรรค์จึงนำปัญหา ดังกล่าวมาวิเคราะห์ หาวิธีแก้ไขปรับปรุงในผลงานชั้นต่อไป

ภาพที่ 51 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 52 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 53 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 54 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชั้นนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากหนองน้ำที่แห้งขอด ปรากฏเห็นร่องรอยแตกแหว่งของพื้นดินที่เป็นหลุมเป็นบ่อซึ่งจะปรากฏหลังน้ำลด ทำให้เห็นสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นแล้วถูกระแสน้ำพัดมารวมกัน เปรียบเหมือนร่องรอยที่ย้ำเตือนการกระทำของมนุษย์ต่อธรรมชาติและวิถีชีวิต เกิดเป็นสัมพันธภาพในผลงานชั้นนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ดินสีดำและสีเทา ให้ความรู้สึกถึงดินที่ตกตะกอนทับถมกันเป็นเวลานาน แล้วใช้กิ่งไม้เป็นตัวสร้างมิติของงาน ใช้ฟางข้าวผสมดินเป็นตัวประสานระหว่างกิ่งไม้กับพื้นดิน มีการควบคุมดินให้แตกเป็นจุดจุดเพื่อสร้างมิติที่แตกต่างจากตัววัสดุ สร้างน้ำหนักของสีด้วยการใช้ผงถ่านคามาผสมทำให้เกิดน้ำหนักในงาน ผู้สร้างสรรค์มองว่าในผลงานชั้นนี้เป็นที่น่าพอใจ ถือว่าผลงานชั้นนี้มีความลงตัวที่สุด แต่ยังมีปัญหาเดิมคือกิ่งไม้อาจดูลอยเด่นมากเกินไป แก้ปัญหาโดยการ ใช้ฟางข้าวทับกิ่งไม้เพิ่มตามจังหวะทิศทางของกิ่งไม้ เพื่อไม่ให้กิ่งไม้ดูโดดเด่น ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 เป็นอันเสร็จสมบูรณ์ตามต้องการ ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ยังต้องพัฒนาต่อไปอีกเรื่อยๆ

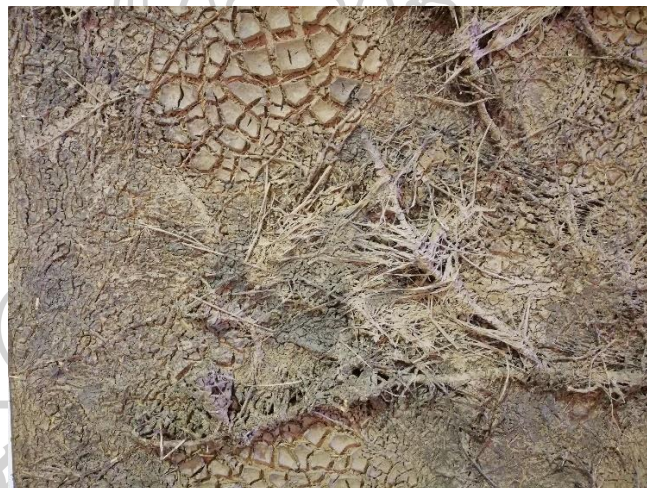

ภาพที่ 55 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 56 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 57 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 58 ภาพแสดงรายละเอียดภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

บทที่ 5

บทสรุป

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันระหว่างวิถีของผู้คนและธรรมชาติแวดล้อมในชนบทอีสาน มีความมุ่งหมายเพื่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในรูปแบบจิตรกรรมสื่อผสม โดยสื่อสารระนามธรรมทางรูปแบบและเนื้อหาผ่านร่องรอยพื้นผิวและวัสดุต่างๆ ในธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์ ที่แสดงออกด้วยทัศนธาตุทางศิลปะผ่านกระบวนการ ปะ ตัด เทราด สาด หยอด ชูด จี๊ด และ โบกทับ ตามทัศนคติและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นถึงพลังของธรรมชาติที่หล่อหลอมวิถีชีวิต และสื่อความหมายในรูปแบบสัญลักษณ์ของร่องรอยในธรรมชาติที่ผ่านการเวลาอันมีคุณค่าความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์ในชีวิตของคนอีสานเป็นอย่างยิ่งตลอดมา

จากการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ยังให้ผลสัมฤทธิ์ที่สื่อสะท้อนถึงมิติความงามของผู้คนที่ได้ใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ที่มีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยมนุษย์อาจไม่รู้ว่าในทุกอิริยาบถที่เรากระทำกับธรรมชาตินั้น ปรากฏความรู้ความเข้าใจที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน ทุกสิ่งที่มีมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติได้ทั้งร่องรอยของวิถีที่งดงามและการทำลายไว้ ผู้สร้างสรรค์เลือกตีความและมองผ่าน สุนทรียภาพความงามทางศิลปะ ที่สัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและเปี่ยมด้วยความหมาย โดยสื่อสารทางอุดมคติแห่งการดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างมีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน

ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ชุด “สัมพันธภาพวิถีชีวิตกับธรรมชาติ” ชุดนี้จะสามารถจุดประกายความคิดให้กับบุคคลที่สนใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับ วิถีชีวิตของการดำรงอยู่ของผู้คนในชนบทอีสานที่พึ่งพาธรรมชาติได้เข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย รู้จักการนำวัสดุในพื้นที่นำมาประยุกต์ใช้กับงานศิลปะและสามารถนำไปเป็นองค์ความรู้ต่อยอดกับผู้ที่สนใจในการทำงานศิลปะในแนวทางนี้ต่อไป

รายการอ้างอิง

(เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561). "เอกลักษณ์ดินเผาผ่านเกวียน."

<http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=53>.

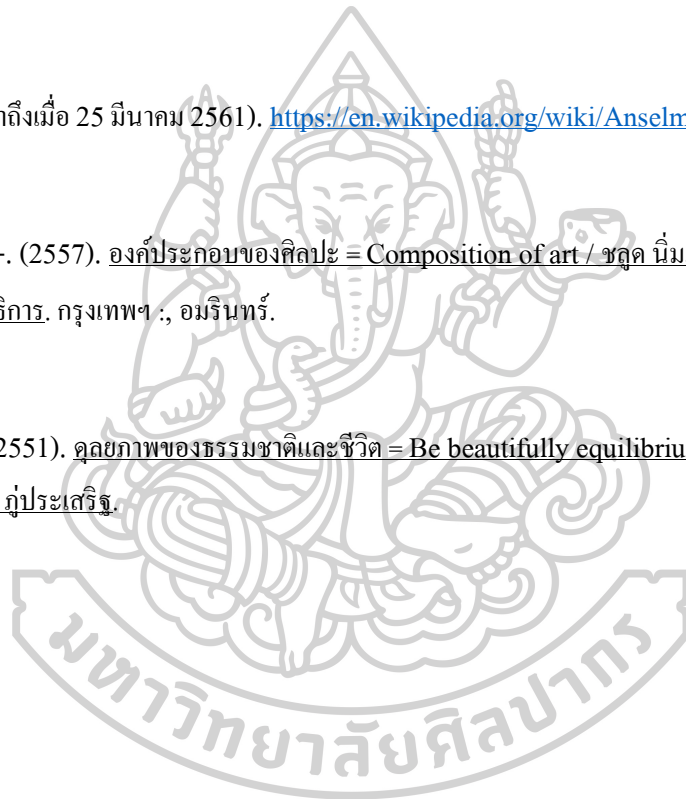
(เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561). "ชุดดินราชบุรี." [http://r04.1dd-](http://r04.1dd-roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf)

[roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf](http://r04.1dd-roiet.com/ret01/UserFiles/File/spd_roiet/ratburee.pdf).

Kiefer, A. (เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2561). https://en.wikipedia.org/wiki/Anselm_Kiefer.

ชลุต นิ่มเสมอ, -. (2557). องค์ประกอบของศิลปะ = Composition of art / ชลุต นิ่มเสมอ, ผู้เขียน ; พิษณุ ศุภ
นิมิตร, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ.: อมรินทร์.

ภูประเสริฐ., . (2551). ดุลยภาพของธรรมชาติและชีวิต = Be beautifully equilibrium of natural and life / โดย
เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พรประเสริฐ แก้วน้อย
วัน เดือน ปี เกิด	05 ตุลาคม 2531
สถานที่เกิด	237/9 ต.บ้านเคื้อ อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ 36120
วุฒิการศึกษา	ป.ตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน	237/9 ต.บ้านเคื้อ อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ 36120
รางวัลที่ได้รับ	รางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง สิบคนสุดท้าย รายการต้นศิลป์ ปี 3(Training Requirements In Arttree Workshop, MARCH-APRIL 2013) ผลงานร่วมแสดง การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 32 “ก้าวตามรอย พระราชา สานต่อที่พ่อทำ” เข้าร่วมโครงการแข่งขัน “ศิลป์ปั้นดาวเด่นบัวหลวง ๑๐๑” ครั้งที่ ๔ ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้รับทุนมูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรมดิณสุถานนท์ (ทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ศิลปะ)

